

istorico per la Dalmazia», kome je glavni urednik 1926–40. U tim je časopisima objavljivao mnoge studije iz povijesti umjetnosti, arheologije, paleografije, numizmatike, geografije, toponomastike, etnografije i heraldike, rasprave iz političke i kulturne prošlosti Dalmacije.

BIBL.: (radovi iz umjetnosti objavljeni u Archivio storico per la Dalmazia), *Giovanni Pugliesich Dalmatino, ingegnere al servizio di papa Innocenzo X (1644–1655)*, 1926, I, 5; *Due quadri storici*, 1927, III, 14; *Il culto di Mithra nella regione marittima della Dalmazia romana*, 1931, XII, 68; *Un progetto dimenticato di ricostruzione del Palazzo di Diocleziano in Spalato*, 1933, XIV, 83; *Verbosca, la chiesa-fortezza e i dipinti di Tiziano*, 1933, XIV, 84; *Simeone da Ragusa, scultore dalmata del IX(?) secolo*, 1933, XIV, 92; *In onore di Luciano Laurana*, 1934, XX, 102; *Giorgio Giulio Clovio*, 1936, XX, 118; *Due stampe assai rare di Natale Bonifacio da Sebenico*, 1936, XX, 119; *Ancora delle stampe di Natale Bonifacio da Sebenico*, 1936, XX, 120; *L'arte dell'intaglio e della scultura in legno in Dalmazia da Abenico Buvinia a fra Fulgenzio Bacotich (XVIII sec.)*, 1938, XXVI, 152 i 153; *Della Stemmatografia del «sedicente» dalmata Paolo Ritter*, 1939, XXIX, 173. F. Bk.

BAČ, gradić u Bačkoj, Vojvodina. Od XI. st. sjedište županije i Kaločko-bačke nadbiskupije. Utvrđeni grad Bač, okružen rječicom Mostongom, imao je osam kula, a održali su se samo obrambena kula i dijelovi bedema. — Velika crkva Uznesenja Marijina ima romaničku polukružnu apsidu (slijepi lukovi na vanjskoj strani, svjetliji i tamniji vodoravni redovi kame- na i opeke) i snažan zvonik. Podigli su je u XII. st. regularni kanonici Sv. Groba Jeruzalemskoga koji se u Baču spominju 1169. i 1188. Crkvu u samostan preuzeli su 1301. franjevci i do danas očuvali ovaj najvredniji srednjovj. spomenik kulture na tlu bačkih Hrvata.

LIT.: A. Sekulić, Drevni Bač, Split 1978. — L. Dobronić, Srednjovjekovni redovi i crkva u Baču, u zborniku: Od Građovrha do Bača, Sarajevo 1988. L. D.

BAČIĆ, Marcel, slikar i kritičar (Zagreb, 6. V. 1948). Završio je Akademiju u Zagrebu 1971 (F. Kulmer, M. Detoni). Izlaže od 1972. Radi crteže i grafike u kojima se na jednobojnoj podlozi odvija igra suptilnih linija (psaligrafije). Ističe redukciju, disciplinu i čistoću izvedbe. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1972, 1974, 1977, 1981, 1982). Bavi se opremom knji- ga i časopisa, piše kritičke i teorijske radove.

BIBL.: *Pejzaž i slika, ili o učinku i biti*, ŽU, 1974, 21; *Prostor glazbe — glazba prastora*, ibid., 1979, 28; *Visual Language and Education, Kultúra és közbösség* (Budapest), 1980, 6 (s J. Damjanov i D. Janda); *Redefinicija apstraktizma ili o neintencionalnoj slici*, ŽU, 1981, 31; *Original*, ibid., 1983, 33–34.

LIT.: T. Maroević, Marcel Bačić (katalog), Zagreb 1981. — *Isti*, Crteži Marcela Bačića, Republika, 1989, 11–12. Ž. Sa.

BAČIĆ, Radoslav, knjižar i pokrovitelj umjetnosti (Plaški, 28. II. 1875 — Zagreb, 4. XII. 1931). Bio je trgovački pomoćnik i činovnik, 1905–19. knjižar i nakladnik u Osijeku, potom urednik i ravnatelj u izdavačkim poduzećima u Zagrebu. Zaslužan je za razvitak likovne umjetnosti u Osijeku gdje je njegova knjižara, u kojoj je vodio i lik. salon, bila središte umj. života. God. 1911. organizirao je zajedno sa »Salonom Ulrich« iz Zagreba izložbu hrv. umjetnika. Izdavao je knjige (1915–18), od kojih su neke primjer vrijedne lik. opreme u stilu secesije. Pisao je lik. kritike i članke o pučkom umijeću.

BIBL.: *Umjetnička izložba u Osijeku*, Hrvatska obrana, 1916, 52; *Izložba Vladimira Becića u Zagrebu*, Jug, 1919, 263; *Stradanje umjetnosti*, Riječ, 1928, 281; *Likovna umjetnost u Osijeku*, Jubilarni almanah Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, 1929; *Ornamentika našeg pučkog umijeća i narodni vez*, Hrvatska prosvjeta, 1930, 2; *Narodno pučko umijeće*, ibid., 1931, 6.

LIT.: D. Melkus, Salon Bačić–Ulrich, Narodna obrana, 1911, 282. — S. Brlošić, Likovna umjetnost Osijeka na početku 20. stoljeća, Osječki zbornik, 1962, 8. — V. Burić, Osječka secesijska oprema knjiga, ibid., 1977, 16. — J. Ambrus, Likovna umjetnost u Osijeku 1900–1940, Peristil, 1988–89, 31–32. V. Fo.

BAČIĆ, Živko, fotograf (Zadar, 30. IX. 1946). Radi u Regionalnomu zavodu za zaštitu spomenika kulture u Splitu od 1973. Snima pojedinačne spomenike i cjeline po Dalmaciji, Kvarneru, Istri te u Francuskoj. Izlagao samostalno i na brojnim kolektivnim izložbama u Splitu (1977, 1978, 1979, 1980, 1982, 1984).

LIT.: C. Fisković, Doprinos Živka Bačića kulturnoj baštini, Mogućnosti, 1981, 11–12.

BAČVA, selo u zaleđu Poreča, nedaleko od Višnjana. Gotička crkva Majke Božje od Karmela, obnovljena u XVII–XVIII. st. zadržala je gotički portal; u njoj je nadgrobna ploča bačvanskoga župnika Stjepana Dekovića (1581), sa skulpturalnim ukrasom i glag. natpisom. U romaničkoj crkvi Sv. Jakova nalaze se freske domaćega majstora iz XVI. st. a na oltaru gotički reljefni drveni triptih, oslikan rad pretpostavljenog majstora Motovunjanina Alvisea Orsa (sred. XVI. st.).

LIT.: Lj. Karaman, O srednjovjekovnoj umjetnosti Istre, HZ, 1949, str. 125. — A. Mohorovičić, Problem tipološke klasifikacije objekata srednjovjekovne arhitekture na

području Istre i Kvarnera, Ljetopis JAZU, 1957, 62; — I. Perčić, Zidno slikarstvo Istre (katalog), Zagreb 1963; — B. Fučić, Glagoljski natpisi, Zagreb 1982. Ma. Š.

BAČA, Robert, kipar (Zagreb, 19. IX. 1949). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1974 (I. Sabolić). Bio je suradnik Majstorske radionice A. Augustinčića. Bavi se skulpturom i keramikom nefigurativnih oblika, asocijativnih značenja i naglašenih volumena (*Drvo*, 1971; *Šuma*, 1975). Radi umnoženu sitnu plastiku, multiple i porculanske objekte u boji. Samostalno izlagao u Zagrebu, Samoboru, Sesvetama i Sisku.

LIT.: M. Baričević, Robert Bača (katalog), Sesvete 1985.

Ma. B.

BAČE, Frano, slikar i grafičar (Pakoštane kraj Zadra, 3. X. 1911 — Zagreb, 28. V. 1993). Završio Akademiju u Zagrebu 1934 (V. Becić, M. Tartaglia). Predavao crtanje u Beloj Crkvi, na Partizanskoj gimnaziji u Zagrebu (1945–48) i u Prokuplju. Od 1956. profesor na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, gdje vodi specijalni odjel za grafiku. Prvi put izlagao u Splitu 1935. na skupnoj izložbi u Galicijevu salonu. Njegovi brojni radovi stradali su od bombardiranja u Beogradu (1943) i požara u Zagrebu (1956). Bavi se freskom (Dom narodnog zdravlja u Garešnici; atrij crkve na Dobrome, Split), uljnim slikarstvom (*Ribari na Kornatima*, 1938; *Mali Makedonac*, 1942; *Cetinje*, 1946), grafikom i ilustracijom (O. Župančić, *Ciciban*), opremom knjiga (J. Franičević-Pločar, *Gluha zvona*) i obradom metala. Tiskao je nekoliko grafičkih mapa (*Grafika Dalmacije*, 1939; *Bodulke*, 1947; I. G. Kovačić, *Jama*, 1948).

Ma. B.

BAČIĆ, Boris, arheolog (Pazin, 9. I. 1912 — Pula, 6. VIII. 1991). Studirao klasičnu filologiju u Ljubljani. God. 1947–67. direktor Arheološkoga muzeja Istre u Puli. Vodio arheol. iskapanja pretpov., ant. i srednjovj. lokaliteta u Istri.

BIBL.: *Starohrvatsko groblje u Žminju u Istri*, SHP, 1958; *Prilozi poznavanju prahistorijske gradinske fortifikacije u Istri*, Adriatica praeistorica et antiqua, Zagreb 1970.

LIT.: V. Jurkić, Bibliografija radova Borisa Bačića, Histria archaeologica, 1979, 1. — K. Mihovilić, Boris Bačić (1912–1991), Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva, 1991, 3.

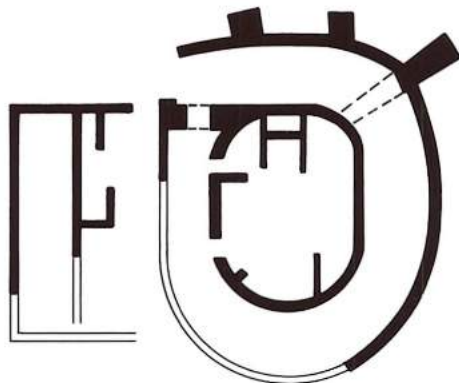
B. K. M.

BAČINA, selo kraj Ploča. Na položaju *Sladinac* su ostaci ant. zidova i mozaika rim. naselja *Praetoria*. U Sladincu je otkrivena i starokršč. bazilika iz VI. st. Kraj ruševina crkve Sv. Andrije nalazila se nekropola stečaka, uglavnom sanduka i ploča.

LIT.: J. Medini, Makarsko primorje u antici, Makarski zbornik, 1970. — I. Fisković, O ranokršćanskim spomenicima naronitanskog područja, u djelu: Dolina rijeke Neretve od prethistorije do ranog srednjeg vijeka, Split 1980, str. 213. N. Ci.

BADANJ, ruševine u Vinodolu blizu Crikvenice, vjerojatno stražarnice (IV. st.) ili pribježišta (VI. i VIII. st.). Frankopanski utvrđeni grad, poslije se razvija u župni centar; uništen potresom 1321. Ovalna je tlocrta, a sačuvani su ostaci gradske jezgre, ophodnoga prstena i utvrde.

LIT.: Gj. Szabo, SG. — R. Matejčić, Gradina Badanj kod Crikvenice, Jadranski zbornik, 1976–78.

BADANJ, tlocrt gradine

BADENSKA KULTURA, eneolitička kult. pojava nazvana po nalazištu *Königshöhle* kraj Badena nedaleko od Beča (druga pol. ← 4. tisućljeća). Rasprostirala se od Bodenskoga jezera do Transilvanije te od Češke do Save i Dunava na jugu. Pripadala je stočarskomu nomadskom stanovništvu koje je živjelo u naseljima zemuničkoga tipa. U Baranji, ist. i sr. Slavoniji otkriveno je više nalazišta te kulture: *Beli Manastir*, *Sarvaš*, *Vučedol*, *Borinci*, *Donja Vrba*—*Saloš*. Osnovno obilježje keramičkih proizvoda je sjajna, crna polirana površina. Među posudama različita oblika ističu se vrčevi s visokim trakastim drškom, izduljenim cilindričnim vratom i lukovičastim recipijentom, vretenaste amfore (tzv. Fischbutte), bikonične